

Elternbrief Bulgarisch

Как детето ми да научи **2** езика, немски и езика, на който се говори в семейството?

текст: д-р Михаела Улрих
превод: Гергина Славова
графика: Силвия Хюслер

**Staatsinstitut für Frühpädagogik – IFP
München**

Gefördert mit Mitteln des Bundesministeriums des Inneren
und des Bayerischen Staatsministeriums für Arbeit und Sozialordnung,
Familie und Frauen

Скъпи родители,

Може би понякога се питате:

„Как детето ми да научи немски?“ или

„Може ли детето ми от малко да научи два езика?“ или също

„Ще може ли по-късно детето ми да се изразява добре – напр. в училище?“

Тези или подобни въпроси си задават доста родители. Много педагози и учени са се занимавали вече с тези въпроси.

Бихме искали да Ви дадем информация и няколко съвета относно тази тема.

От какво се нуждаят децата, за да могат да се развиват добре в езиково отношение?

• Децата могат да научат добре различни езици

Ако Вашето дете израстне в обкръжението на два езика, напр. в детската градина немски, а в къщи друг език, тогава това е голям шанс за неговото бъдеще. Изследванията показват, че децата могат от малки добре да научат два (или дори три) езика, ако бъдат насърчавани и подпомагани.

Ако бащата и майката говорят различни езици, то тогава всеки един от тях може да говори своя език с детето – децата се справят и с това. В този случай обаче е важно, преди всичко при малките деца, да има ясни „езикови правила“ в семейството, така че детето да може да свърже един език с определен човек. Тогава то знае: „Мама говори така, татко говори така, а когато се храним говорим така...“.

• Детската градина е шанс за Вашето дете

В детската градина Вашето дете учи немски език и много други неща, които са важни за развитието на езика, а впоследствие и за училище. Поради тази причина детската градина е добра възможност. Добре е ако Вашето дете на тригодишна възраст започне редовно да посещава детска градина. Така до започване на училище то има достатъчно време да свикне с немския език. *Възпитателките целенасочено насърчават развитието на немския език чрез игри, разговори, песни и стихчета, илюстрирани книги и разкази.*

В началото, когато още Вашето дете не знае немски, е възможно да търси в детската градина приятели, които говорят въпреки същия език като него. Това ще му помогне да свикне и да се чувства комфортно. С течение на времето то ще намери и немски приятели.

• На какъв език говорите с Вашето дете?

Родителите получават понякога следния съвет: „Гворете с Вашето дете на немски, така впоследствие ще му е по-лесно в училище“. Този съвет е погрешен. *Гворете на езика, на който говорите съвсем спонтанно и естествено и който знаете най-добре – в повечето случаи това е майчиният език.* На този език Вие знаете повечето думи и знаете също как се „построяват“ изреченията. *По този начин Вашето дете ще получи една добра основа.* Това ще му помогне после при другите езици, напр. при изучаването на немския. Необходими са много години, докато едно дете научи правилно един език – това важи както за първия език на детето, така и за всички други езици.

При някои деца се наблюдават фази, в които искат да говорят само на един език – напр. само на немски. В такива случаи децата отговарят на немски, дори когато

родителите говорят с тях на езика, на който се говори в семейството. Такива фази са съвсем нормални. Ако Вие самите останете последователни и продължите да говорите с детето си на родния си език и ако детето слуша този език също и по други поводи, тогава той няма да се загуби. Детето продължава да учи като слушател и със сигурност по-късно ще го говори отново.

● **Какво можете да направите в семейството за езиковото развитието на Вашето дете?**

Ежедневието на семейството е важно за развитието на езика, тъй като в семейството децата се учат на родния си език. С какво конкретно може да помогне семейството за езиковото развитие на детето?

➤ **Да се говори и разказва с удоволствие**

Езикът не може да се тренира, при малките деца той се развива всеки ден докато слушат и сами говорят – напр. докато играят и разглеждат илюстрирани книги, докато се хранят заедно с Вас, докато разговарят с хора, които обичат. *Ежедневните разговори са много важни за децата: Разкажете на детето си за Вашата работа, за баба и дядо, за нещо, което сте преживяли днес;* и ако детето Ви гледа напр. докато готвите, кажете му всичко, което слагате днес в тенджерата. И се радвайте, когато детето Ви задава много въпроси и много Ви разказва – какво го е ядосало или зарадвало днес, какво са казали приятелите в детската градина и т.н. *Чрез разказването детето постепенно се научава да се изразява и да обясни своите идеи и желания с думи.*

Децата учат най-добре, когато се чувстват комфортно и когато не се страхуват да сгрешат. Понякога децата си измислят думи, играят с езика, това им е забавно и е добре за развитието на езика. Не е добре за развитието, ако коригирате детето си, когато каже нещо „грешно“. Децата, които биват често коригирани, понякога губят радостта да говорят и разказват.

Съществуват дейности, при които децата научават много и развиват езиковите си умения особено добре. Това са главно четенето на глас, разказването на истории, разглеждането на илюстрирани книги, говоренето с рими и пеенето.

➤ **Заедно да се разглеждат илюстрирани книги**

Много е добре за развитието на езика, ако родителите с техните деца често – за предпочитане всеки ден – разглеждат една илюстрирана книга. Ако разглеждате с детето си илюстрирани книги на родния си език, то научава много неща, които ще му помогнат за всички езици и които ще са важни по-късно в училище – това е доказано от много научни изследвания. Може би по-големият брат или по-голямата сестра, лелята или дядото ще намерят веднъж време да четат на глас.

Когато разглеждате илюстрирана книга и четете на глас е важно,

- ◆ на детето и на възрастния да му доставя удоволствие (ако възрастният препитва детето прекалено много, ще му развали удоволствието),
- ◆ детето Ви да говори много за илюстрациите и разказа – всичко, което му идва на ум.

Ако въкъщи нямате илюстрирани книги на Вашия език и не можете също да заемете, съществува въпреки това начин с детето си да разглеждате такива книги на Вашия език: Има много немски илюстрирани книги, които изобщо нямат текст или той е

много малко. Тези книги можете да ги заемете от библиотеката или от детската градина, попитайте възпитателката. След това вкъщи можете да ги разгледате с детето си и да говорите с него за илюстрациите на Вашия език – и може би можете да измислите заедно с детето история свързана с илюстрациите. Или детето Ви също може да донесе една илюстрирана книга от детската градина и да Ви разкаже на немски нещо за илюстрациите и историята. Междувременно в библиотеките има също много двуезични детски книги. Ако говорите добре немски, можете да редувате: веднъж да четете на немски и веднъж на езика, на който се говори в семейството. Понякога децата имат любима книга, която искат да слушат и разглеждат отново и отново. Това също е добре, по този начин те получават усещане за езика.

➤ **Разказване на истории**

Децата обичат истории. Когато те често чуват една история, която бащата или майката, може би чичото или дядото разказват или четат на глас, техният език се развива. *Те се научават да разбират истории и сами да ги разказват, това по-късно за училище е много важно.* Може да са истории от ежедневието, приказки, истории от детството – всичко, което се харесва на Вас и на детето Ви. Какво ще кажете за една история за лека нощ всеки ден?

Песните, игрите с пръсти и римите са също много важни за развитието на езиковите умения – и доставят удоволствие на много деца. Спомняте ли си стихотворения или броилки от Вашето детство?

➤ **Телевизията не е достатъчна**

Когато децата гледат телевизия се съсредоточават главно върху изображенията, а не върху това, което се казва. *И в повечето случаи те гледат мълчаливо. Поради тази причина телевизията не е особено благоприятна за развитието на езика.* Децата научават повече, когато напр. слушат аудиокасета с приказки или история за лека нощ от родителите. Когато детето Ви гледа телевизия е важно да разговаряте с него за предаването.

➤ **Да живееш с два езика – децата се нуждаят от модели за подражание**

Родителите са важни като модел за подражание. *Някои деца виждат как родителите им се стремят добре да научат немски – напр. като питат детето си как е определена дума на немски или може би като посещават езиков курс в детската градина. Това помага на децата.* Тогава те самите стават любопитни и са горди, че учат немски. Децата забелязват също дали техните родители *ценят и поддържат собствения си майчин език* и дали смятат двуезичието за важно.

Езикът е едно съкровище ...

Ако детето Ви говори два езика и по-късно може да се изразява добре, тогава то притежава едно съкровище, което ще му помогне да напредне в живота и в работата. Това съкровище не може да му бъде отнето от никого.

Пожелаваме на Вас и на Вашето дете много късмет и успех по този път.